

Utlåtande 2013:68 RI (Dnr 324-947/2012)

Användning av Riddersviksparken och den mark som står till ingen nytta efter nedläggning av plantskolan i Hässelby villastad

Motion (2012:35) av Kaj Nordquist och Tomas Rudin (båda S)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:35) av Kaj Nordquist och Tomas Rudin (båda S) om ”Användning av Riddersviksparken och den mark som står till ingen nytta efter nedläggning av plantskolan i Hässelby villastad” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Kaj Nordquist och Tomas Rudin (båda S) efterfrågar i motion (2012:35) en plan som omfattar hela området Riddersvik – Lövsta – Kyrkhamn. Motionärerna redovisar vidare ett antal förslag för vad marken från den nedlagda plantskolan kan användas till.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att det är bra att bostadsbyggarmålet beaktas i exploateringsnämndens arbete med att ta fram förslag till inriktningsbeslut och markanvisning inom plantskoleområdet.

Exploateringsnämnden konstaterar att nämnden har för avsikt att återkomma med förslag till inriktningsbeslut och markanvisning för trädskoleområdet. Vidare konstateras att avsikten är att genom detaljplaneläggning skydda de natur- och kulturhistoriska värdena i området.

Stadsbyggnadsnämnden anser att den bostadsbebyggelse som utreds för Riddersvik inte bedöms stå i konflikt med de aktiviteter och verksamheter som föreslås i motionen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att staden vid bostadsbebyggelse bör skydda de unika natur- och kulturhistoriska värdena i området genom detaljplaneläggning.

Mina synpunkter

Exploateringsnämnden gav i mars 2011 exploateringskontoret i uppdrag att utreda förutsättningarna för bostadsbebyggelse i Riddersvik. Det område som ingick i utredningsbeslutet var, förutom det gamla trädskoleområdet, även Lövstavägen och gräsytorna norr om denna. Syftet med utredningen var att göra en översiktlig bedömning av omfattning och vilken typ av bebyggelse som kan vara lämplig på platsen.

Exploateringsnämnden godkände samma år ett förslag till intentionsavtal med AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad om utredning av förutsättningarna för anläggning av en ny energianläggning i Lövsta och avveckling av Hässelbyverket i Hässelby Strand. I kommunfullmäktiges budget för 2012 gavs exploateringsnämnden i uppdrag att ta fram ett förslag till naturreservat för Kyrkhamn.

På de platser som omnämns i motionen pågår således ett aktivt arbete för att utveckla, förbättra och tillgängliggöra området för fler än vad som vistas där i dag. Som ett första steg på vägen fattade exploateringsnämnden beslut om markanvisning för bostäder i Riddersvik den 7 februari i år. I det kommande arbetet kommer exploateringsnämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden fortsätta att utreda möjligheterna till att på bästa sätt förtäta Riddersviksområdet med respekt för de natur- och kulturhistoriska värden som finns i området.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2012:35) av Kaj Nordquist och Tomas Rudin (S) om användning av Riddersviksparken och den mark som står till ingen nytta efter nedläggning av plantskolan i Hässelby villastad

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:35) av Kaj Nordquist och Tomas Rudin (båda S) om ”Användning av Riddersviksparken och den mark som står till ingen nytta efter nedläggning av plantskolan i Hässelby villastad” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 15 maj 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) enligt följande.

Vi förslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige

1. Delvis bifalla motionen
2. Därutöver anföra följande

Det är viktigt att bevara området som ett friluftsområde. Motionen innehåller flera bra förslag om vad området skulle kunna användas till. Det finns en aktiv förening – Kyrkhamns-föreningen - som har föreslagit ett slags Wadköping eller ett mindre Skansen. Detta ligger i linje med motionen. Det viktiga är att området säkerställs för friluft- och rekreationsändamål. Det finns ett stall på Riddersviks gård och det är angeläget att ridsporten, som är en utpräglad tjejsport, kan finnas kvar i området.

Det skulle vara olyckligt att fortsätta den höga exploateringsstakten i Hässelby-Vällingby utan att en övergripande strategi för området arbetats fram. Stockholms grönområden får inte ses som en exploateringsreserv. De utgör en viktig del av staden,

bidrar med ekosystemtjänster och detta kräver planering och skötsel. Det berörda området ligger inom den skyddsvärda regionala grönstrukturen och är en del av Görvälnkilen. Arbetet med bildande av naturreservat i Kyrkhamn-Lövstaområdet behöver intensifieras och gränserna för det område som ska skyddas tydliggöras.

ÄRENDET

Kaj Nordquist och Tomas Rudin (S) efterfrågar i motion (2013:35) en plan som omfattar hela området Riddersvik – Lövsta – Kyrkhamn. Motionärena redovisar vidare ett antal förslag för vad marken från den nedlagda plantskolan kan användas till.

- att återskapa en miniatyrträdgård
- att återställa den engelska parken
- att använda marken för utbildningsändamål för yrken inom trädgårdsverksamhet
- att för Hässelbys medborgare och gäster inrätta t.ex. lek- och rekreativsmöjligheter för alla åldrar

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 oktober 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Staden har som mål att tillskapa 100 000 nya bostäder mellan år 2010 och 2030. Detta motsvarar 5 000 nya bostäder varje år. För att nå detta mål måste alla tänkbara möjligheter till bostadsbebyggelse prövas.

Stadsledningskontoret tycker att det är bra att bostadsbyggarmålet beaktas i exploateringsnämndens arbete med att ta fram förslag till inriktningsbeslut och markanvisning inom plantskoleområdet.

Exploateringsnämnden anger i sitt arbete att de kommer ta hänsyn till tidigare genomförda utredningar för Riddersviksområdet såsom byggnads- och kulturhistoriska inventeringar, landskapsanalys och naturmiljöinventering, analyser av bl.a. vägdragningar (befintliga såsom nya), ridstallets påverkan på bostadsbebyggelse samt Lövstatiippens framtida utnyttjande.

Exploateringsnämnden avser föreslå att genom detaljplanläggning skydda de natur- och kulturhistoriska värdena i området, något som stadsledningskontoret instämmer i är en bra metod att skydda de värden.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att motion (2012:35) av Kaj Nordquist och Tomas Rudin (S) om användning av Riddersviksparken och den mark

som står till ingen nytta efter nedläggning av plantskolan i Hässelby- Vällingby anses besvarad med hänvisning till vad som anförts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 oktober 2012 att kommunstyrelsens remiss av motion (2012:35) av Kaj Nordquist (S) och Tomas Rudin (S) besvaras med exploateringskontorets tjänsteutlåtande samt att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Åke Askensten m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och Daniel Forslund (FP), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 september 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringsnämnden har ett uppdrag att tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen utveckla planeringen för stadens framtida bostadsförsörjning. I budgeten för 2012-2014 är målet 100 000 nya bostäder till år 2030. Exploateringsnämnden ska markanvisa minst 5 000 nya bostäder år 2012 och åren därefter ska antalet markanvisningar uppgå till minst 4 000. Om staden ska kunna växa i enlighet med gällande mål måste alla tänkbara möjligheter till bostadsbebyggelse successivt prövas.

I tidigare genomförda utredningar och påbörjade planarbeten för Riddersviksområdet, finns bl.a. byggnads- och kulturhistoriska inventeringar liksom en landskapsanalys och naturmiljöinventering gjorda. I det senast gjorda utredningsarbetet har analyser gjorts av bl.a. vägdragningar (befintliga och nya), ridstallets påverkan på bostadsbebyggelse, Lövstatippens framtida utnyttjande samt lämplig omfattning av och typ av tillkommande bebyggelse.

Ett antal förslag till bostadsbebyggelse har under årens lopp tagits fram och analyser av möjlig/lämplig bebyggelse i detta område har gjorts. Exploateringskontoret avser att i slutet av 2012 återkomma till exploateringsnämnden med förslag till inriktningsbeslut och markanvisning för trädskoleområdet.

Hela området med trädskolan, Riddersviks gård och den engelska parken ligger idag utanför detaljplanelagt område. Kontoret avser att föreslå att man genom detaljplaneläggning skyddar de natur- och kulturhistoriska värdena i området.

Den engelska parken, med sina höga natur- och rekreationsvärden, behöver rustas

upp så att dess naturvärden tas till vara och den blir tillgänglig för besökare. Inom det stora parkområdet finns också utrymme för olika aktiviteter och verksamheter av det slag som beskrivs i motionen.

En projektgrupp med representanter från exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen har påbörjat arbetet med att ta fram ett underlag till ett förslag om bildande av naturreservat i Kyrkhamn.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 oktober 2012 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 oktober 2012 som svar på remissen från kommunstyrelsen samt att omedelbart justera paragrafen.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 oktober 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen har remitterat föreliggande skrivelse till Stadsbyggnadskontoret för yttrande senast den 2 november 2012.

Ärendet

I en skrivelse till kommunstyrelsen i juni 2012 efterlyser Kaj Nordquist (S) och Tomas Rudin (S) en plan som omfattar hela området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. De föreslår att marken där plantskolan tidigare låg används till:

- att återskapa en miniatyrträdgård
- att återställa den engelska parken
- utbildningsändamål för yrken inom trädgårdsverksamhet, arborister, florister och/eller biodynamisk odling
- att inrätta lek- och rekreationsmöjligheter för alla åldrar.

Bakgrund och fattade beslut

Efter beslut i exploateringsnämnden den 24 januari 2008 har verksamheten vid Riddersviks trädskola avvecklats och marken är tillgänglig för annan användning. Området är inhägnat och står idag oanvänt.

Exploateringsnämnden gav 2011-03-17 exploateringskontoret i uppdrag att utreda förutsättningarna för bostadsbebyggelse i Riddersvik och göra en översiktlig bedömning av omfattningen och vilken typ av bebyggelse som kan vara lämplig på platsen. Det område som ingår i utredningsbeslutet är, förutom det gamla trädskoleområdet, även Lövstavägen och gräsytorna norr om denna.

Exploateringsnämnden godkände 2011-06-16 ett förslag till intentionsavtal med AB Fortum Värme samägt med Stockholm Stad gällande utredning av förutsättningarna för en ny energianläggning i Lövsta och avveckling av Hässelbyverket i Hässelby Strand.

I kommunfullmäktiges budget för 2012 gavs Stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att,

i samarbete med Miljö- och Hälsoskyddsnämnden, Exploateringsnämnden och Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, påbörja arbetet med att bilda naturreservat för Kyrkahamn.

Pågående utredningar

Stadsbyggnadskontoret medverkar i utredningarna avseende nya bostadsbebyggelse i Riddersvik och en ny energianläggning i Lövsta. Kontoret arbetar också, i samarbete med andra berörda förvaltningar och stadsdelsnämnden med reservatsbildningen för naturområdet i Kyrkahamn.

Stadsbyggnadskontorets synpunkter

I stadens översiktsplan – Promenadstaden – är området markerat som ”Område och samband inom den regionala grönstrukturen”. Hela området med den gamla trädskolan, Riddersviks gård och den engelska parken ligger idag utanför detaljplanelagt område.

Inom ramen för Exploateringskontorets utredningsuppdrag pågår utredning av möjlig samt lämplig struktur för ny bostadsbebyggelse huvudsakligen lokaliserad till f.d. plantskolans mark. Omfattningen och utbredningen av bostadsbebyggelsen som utreds bedöms inte stå i konflikt med de aktiviteter och verksamheter som föreslås i motionen. Den fortsatta planeringen av området ger möjligheter att kombinera en utbyggnad av bostäder, m.m. i området med flera olika verksamheter, exempelvis sådana som nämns i motionen. Delar av det som föreslås kan med fördel integreras i bostadsmiljö, medan andra delar kan inrymmas inom det stora parkområdet.

Med anledning av ställningstagandet om markens användning i stadens översiktsplan – Promenadstaden, är en förutsättning för att gå vidare med en planering för bostadsbebyggelse mm att ett programarbete genomförs.

Den engelska parken, med sina höga natur- och rekreationsvärden, behöver rustas upp så att dess naturvärden tas till vara och den blir tillgänglig för besökare. Inom det stora parkområdet finns också utrymme för olika aktiviteter och verksamheter av det slag som beskrivs i motionen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 november 2012 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordförande Leif Larsson (V) och ledamot Bengt Roxne m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jakobsson m.fl. (M), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 oktober 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i motionärernas beskrivning av områdets betydelsefulla unika kulturhistoria och skyddsvärda naturområden.

Exploateringsnämndens utredningsbeslut om eventuell bostadsbebyggelse inkluderar, förutom området för f.d. trädskolan, även Lövstavägen samt gräsytor norr om Lövstavägen. Exploateringskontoret har för avsikt att i början av 2013 återkomma till exploateringsnämnden med förslag till inriktningsbeslut och markanvisning för bostadsbebyggelse inom området för f.d. trädskolan.

Konkurrensen om mark leder i detta fall till svåra avvägningar mellan olika mål och intressen. Det är därför viktigt att staden i samband med den fysiska planeringen av området säkerställer att intrång i oersättliga kulturhistoriska och ekologiska funktioner undviks. Stockholms miljömål om en *Hållbar användning av mark och vatten* knyter an till de nationella miljömålen. Delmålet *Mark- och vattenområden som har särskild betydelse för den biologiska mångfalden ska stärkas och utvecklas* innebär att intrång i oersättliga funktioner ska undvikas. Områden med högst värde ska skyddas. Inom den särskilt betydelsefulla strukturen kan det förekomma kompenserbare områden, vilka i första hand ska ersättas lokalt med en likvärdig funktion. Skydd enligt miljöbalken bör användas för de högsta värdena, andra sätt att skydda är enligt plan- och bygglagen, med till exempel områdesbestämmelser eller detaljplan.

Det berörda området ligger inom den skyddsvärda regionala grönstrukturen och är en del av Görvälnkilen. Riddersviks gård, den engelska parken och området för den f.d. trädskolan ligger idag utanför detaljplanelagt område. Tilläggas bör att området i nuläget saknar lämpliga anslutningar och infrastruktur för eventuell framtida bostadsbebyggelse.

Förvaltningen föreslår mot bakgrund av ovanstående att man, om exploatering för bostadsbebyggelse ändå planeras, genom detaljplaneläggning skyddar de unika natur- och kulturhistoriska värdena i området.

RESERVATIONER M.M.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Östberg Svanellind m.fl. (S) enligt följande.

Att delvis bifalla kontorets förslag till beslut samt
Att uttala att motionen ska bifallas.

Reservation anfördes av Åke Askensten m.fl. (MP) enligt följande.

Exploateringsnämnden beslutar att avge följande remissvar:

Det är viktigt att bevara området som ett friluftsområde. Motionen innehåller flera bra förslag om vad området skulle kunna användas till. Det finns en aktiv förening – Kyrkhamnsföreningen - som har föreslagit ett slags Wadköping eller ett mindre Skansen. Det ligger i linje med motionen. Det viktiga är att området säkerställs för friluft- och rekreationsändamål.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och Daniel Forslund (FP) enligt följande.

Riddersvik, Kyrkhamn och Lövsta är tre näraliggande men inte helt sammanhängande områden. Dessa bör därför inte, som motionärerna föreslår, klumpas ihop i en stor plan. Trafikfrågan gör att de behöver samordnas men områdena har olika karaktär och bör därför planeras utifrån sina egna förutsättningar, något som exploateringsnämnden också har för avsikt att göra.

En del av arbetet är den utredning om den framtida användningen av Riddersviks gamla planskola som nu pågår. Där aviserar kontoret i sitt svar på motionen att de avser återkomma med inriktningsbeslut och markanvisning innan året är slut. Något som vi ser positivt på.

Arbetet med att hitta en alternativ lokalisering för Fortums verksamhet i Lövsta pågår också för fullt. När den väl faller på plats så öppnas stora möjligheter till exploatering i en attraktiv miljö. När det gäller Kyrkhamn har Kommunfullmäktige beslutat att det ska bli naturreservat, något som vi välkomnar och gärna ser ett inriktningsbeslut kring snart.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Leif Larsson (V) och ledamot Bengt Roxne m.fl. (S) enligt följande.

Vi reserverar oss mot beslutet då vi ställer oss bakom förslaget i den remitterade motionen

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jakobsson m.fl. (MP) enligt följande.

Det är med glädje Miljöpartiet mottar motionen och tycker att förslagen är helt i den riktning som Miljöpartiet önskar och driver sedan flera år tillbaka för området.

Förvaltningen liksom Miljöpartiet tycker att Riddersvik har *stora kultur- och natur-värden* i byggnader och parkanläggning samt har en viktig betydelse som *rekreations-område*. Miljöpartiets utgångspunkt är att vårda dessa värden och pröva hur nya idéer inom området kan harmoniseras med befintlig bebyggelse och omgivning.

I öster har vi Djurgården och i väster vill Miljöpartiet tillsammans med många medborgarna ha området Riddersvik, som ett *hantverksområde med kulturhistoriska inslag*, och tillsammans med Kyrkhamn/ Lövsta bilda ett sammanhängande *naturreservat*. Det är viktigt att staden utjämnas på alla håll och kanter.

Miljöpartiet vill verka för en aktiv fritid som främjar individens friskvård till en så låg kostnad som möjligt för individen och samhället.

Geotekniska och miljömässiga förhållanden behöver utredas så att man vet vad som kan och behöver göras för att genomföra eventuella förändringar i Riddersvik. Det är av yttersta vikt att området förblir ett område med natur- och kulturhistoriska ambitioner.

Stallet vid Riddersviks Gård är uthyrt till en privat entreprenör som också disponerar hagar och vissa ridvägar i omgivningen. Stallets läge gör att hästhållningen ur allergi-synpunkt kommer i konflikt med ett permanentboende som Alliansen verkar ha som ambition för området. Alla som är insatta i fritidssysselsättningen för ungdomar vet att detta är en fritidssyssla som starkt domineras av flickor/kvinnor och måste prioriteras av staden ur jämlikhetssynpunkt. Ett uppförande av en ridanläggning i Riddersvik skulle vara en sådan prioritering. Övriga entreprenörer i Riddersvik eller dess omgivning är inte heller positiva till idén om flerfamiljshus i Riddersvik. De menar att deras verksamheter kommer att påverkas negativt av en bostadsexploateringen i området.

Miljöpartiet förespråkar att stadsdelsförvaltningen i Hässelby-Vällingby får möjligheten att ta i anspråk Riddersviks område trädplanteringen för iordningställande av vad stadsdelen anser vara bäst för ungdomar, vuxna och äldre i Hässelby/Vällingby. Möjligheter till *spontana fritidsaktiviteter och mötesplatser för generationer* behövs. *Skolorna* kunde få möjligheten att uppföra växthus och få tillgång till mark för plantering och odling av grönsaker som ett led i en teoretisk/ partisk undervisning i kemi, biologi och hemkunskap. Lärarna i skolorna har uttryckt det som en fantastisk möjlighet om det blev så. Hässelby har en lång tradition av växthusodlingar så det vore också

ur ett kulturhistoriskt perspektiv en god gärning att skapa en sådan miljö. För *brukare inom äldrevården* skulle en trädpark skapas med enkla medel och ge ökad livskvalitet. För *förskolebarnen* skulle man kunna skapa en stor lekplats där man kunde bedriva olika aktiviteter som t ex. spika, skruva och bygga kojor. Ett miniskansen med höns, får, getter skulle också vara attraktivt. En skridskobana utomhus för att öka möjligheten till spontanidrott och för att olika generationer kan träffas, umgås och där inga tidsbokningar behövs. Boende i omgivningen har uttalat ett intresse för att ansvara för plogning och visst underhåll av skridskobanan om stadsdelen ansvarar för att isen kommer på plats. Engagemang finns att ta till vara på. *Äldre* har efterfrågat en plats för en boulehall för året runt spel, här finns möjligheten att uppfylla den önskan, boule är dessutom ett utmärkt spel för olika generationer att utöva tillsammans.

Riddersvik är ett mycket *uppskattat strövområde* för de boende i Hässelby/ Vällingby (ca 67 000 inv.) och omgivningar. Här ordnas majbrasor, skolavslutningar, sommarens grillfester, promenader, fiske, julmarknader, skolors gymnastiklektioner, förskolors utflykter och en mängd andra aktiviteter för och av allmänheten. En bostadsexploatering i Riddersvik kommer att minimera möjligheten till att dessa traditioner/aktiviteter fortsätter att finnas.

Vi har inte råd att exploatera alla gröna ytor i Hässelby/Vällingby, möjligheten till rekreation och närhet till grönområden måste finnas för människorna, för dessa gröna ytor hjälper oss att skapa *det goda samhället*.

Förslagen från Socialdemokraterna och Miljöpartiet för området Riddersvik ligger helt i linje med idén om "*Den gröna promenadstaden*". Målsättningen med Stockholms gröna karaktär innebär att kulturvärden och nya gröna områden ska skapas och befintliga bevaras. Stockholms gröna vardagsrum ska leda till en god tillgång till grönområden och ett hälsosamt liv för den växande befolkningen i hela Stockholm. Stockholms ekologiska infrastruktur skall värna om ett rikt växt- och djurliv i en hållbar grön struktur som bidrar till ekosystemets utveckling i staden. Dessa uttalade riktlinjer i styrdokument från staden innebär att här och nu finns det en möjlighet att gå från ord till handling och förverkliga dessa mål genom att göra *Riddersvik och Lövs- ta/Kyrkhamn till ett naturreservat med kulturhistoriska ambitioner*.

2012:35

**Motion av Kaj Nordquist och Tomas Rudin
(båda S) om användning av Riddersviksparken och
den mark som står till ingen nytta efter nedlägg-
ningen av plantskolan i Hässelby villastad**

Dnr 324-947/2012

Inom Hässelby villastad finns betydande delar av den gröna kil som bildas av skogsområdet bort mot Jörwelns slott i Järfälla. Det är möjligt att promenera från Kyrkhamn, via Gåseborg som är ett fornminne vid kusten, bort till Jörweln. Åt andra hållet kan stockholmare vandra bort genom Lövstaområdet mot Grimsta reservatet, Ängbybadet och vidare mot Bromma. I stort sett kan vandringen ske vid Mälarens kust, från Jörweln till Drottningholmsbron, med några smärre omvägar nära vattnet.

Inom själva Hässelby villastad ligger Riddersviks gård och Lövsta området med den nedlagda soptippen. Men också med golfbanor och ett koloniområde.

Här finns nu ett stort område som är placerat alldeles bredvid Riddersviks gård och där tills nyligen staden hade en plantskola för träd. Detta område är 87 000 kvadratmeter stort och skapar möjligheter för en positiv utveckling av Hässelby villastad som möjligt rekreationsområde och/eller plats för utbildningar som ligger i linje med platsens historia.

RIDDERSVIK har kallats Pärlan vid Mälarens strand.

Riddersviks gård i Hässelby Villastad är en gård, som anlades redan 1762 och som fram till våra dagar varit i bruk som jordbruk- och trädgårdsodlingar. Egendomen ägdes, från mitten av 1600-talet, med undantag för en period i mitten på 1800-talet, av den grevliga släkten Bonde.

Gården var i privat ägo ända fram till 1885 då Stockholms stad övertog ägandet och den öppna marken såldes av greve Bonde 1931 till Stockholms stad.

Hässelbys utveckling till ”Trädgårdsstaden” handlade om ett samhälle som växte fram ur ett stinkande avfallsberg från 1900-talets början.

Soporna från den allt större befolkningen i Stockholm kunde i slutet på 1800-talet inte längre hanteras vid Fjäderholmarna. Stanken hade börjat bli outhärdlig. En ny avstjälningsplats på tillräckligt avstånd för att inte utsättas för stadsbornas kritik behövdes. De styrandes blickar föll på gårdarna Riddersvik och Lövsta som 1885 inköptes av Stockholms stadsfullmäktige.

Värdet av närheten till dåtidens avfall, upptäcktes snart av en yrkeskår på stark framväxt – handelsträdgårdsmästarna. Ett helt nytt samhälle började växa fram och kom under flera decennier att försörja stockholmarna med grönsaker och blommor.

Hässelby Villastad blev genom detta känt för sina handelsträdgårdar. Under många år fanns där fler handelsträdgårdar än på någon annan ort i Sverige. Frånsett den trädgårdsskötsel som tidigare bedrevs på några av torpen under Hässelby gods, anlades de första handelsträdgårdarna vid 1900-talets början.

Omkring 1930 når den sammanlagda mängden trädgårdar sitt maximum – över 100 stycken. Antalet trädgårdar bibehölls i stort sett fram till 1952, men efter det började trädgårdarna att läggas ner och idag finns inte någon handels-trädgård kvar i bruk.

Under Hässelbys ”storhetstid” på 1950-talet samlades sommartid många ungdomar från olika länder i Europa på Riddersviks gård för att hjälpa till med trädgårds- och jordbruksarbetet och för att få praktik och erfarenhet för fortsatt arbete i sina hemländer. Ungdomarna bodde i stora tält och många av dem blev också kvar i Hässelby och kan än idag vittna om betydelsen av arbete, praktik och kamratskap på Riddersvik.

Riddersviksparken är till stora delar en kulturprodukt. Den har genom alla år formats av människans såg, yxa, planteringsiver och röjningslust. Målet var redan från början att skapa en s.k. – engelsk park.

Den engelska parken skulle, till skillnad från de franska parkerna med sina stränga och formella anläggningar, istället utgå från naturen själv, gärna i ett skiftande, böljande och vattennära landskap med mjuka linjer, slutna halvöppna partier med växelverkan mellan ljust och mörkt, och med en harmonisk blandning av vilda och planterade växter. Där skulle finnas slingrande gångar, små dammar, ruiner, murar och paviljonger. Besökaren skulle under sin vandring få nya upplevelser, erfara romantiska känslor och känna kärlek till den bearbetade naturen.

Riddersviksparken har eller rättare sagt har haft mycket av den engelska parkens kännetecken.

Nu har möjligheterna skapats genom nedläggningen av plantskolan till att skapa en rad positiva företeelser i området. Fantasin kan få spelrum. Och den för närvarande oexploaterade marken kan tillsammans med omgivande områden, Riddersviks gård, Lövsta området och Kyrkan öppna dörrarna för en intressant utveckling av den el av Hässelby villastad som vetter direkt mot Mälaren.

Riddersviksområdet är unikt och rymmer naturområden som är väl värda att skydda och bevara. Området ligger i anslutning till ett av de områden som i översiktsplanen utpekats som naturreservat, Kyrkhamn-Lövstaområdet. För oss är det angeläget att den planen genomförs. Vi vill därför se en plan som omfattar hela området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn där vi kan få en uppfattning om helheten och i ett sammanhang.

Mot bakgrund av det ovanstående föreslår vi att marken från den nedlagda plantskolan används till att

1. återskapa en miniatyrträdgård
2. återställa den engelska parken
3. använda marken för utbildningsändamål för yrken inom trädgårdsverksamhet, abborrister, florister och/eller biodynamisk odling
4. för Hässelbys medborgare och gäster inrätta t.ex. lek- och rekreativsmöjligheter för alla åldrar som barnhagar, äventyrslekplats, motionscentrum, pensionärshagar, agility banor, rastgård för hundar, BMX-banor m.m.

Stockholm den 11 juni 2012

Kaj Nordquist

Tomas Rudin